

Historisk-topografiske Efterretninger om

Hjerm og Ginding Herreder

1895

Udgivne af

O. Nielsen

Dr. phil., Arkivar

Denne afskrift er foretaget af Karen Lindholdt i 2009.

Ejsing Sogn

Ejsing Sogn, Annex til Sale, skilles mod Nord fra Salling ved Sønderlem Vig, der 1638 alene kaldes Vigen, og Trevel Aa, grænser mod Øst til Rønbjerg S. og Sale S., mod Syd til Sale S., fra hvilket det skilles for største Delen ved Kær og Enge i den sydlige Del ved Skiærbæk, og til Handbjerg S., fra hvilket det skilles ved Helle Aa, mod Vest til Limfjorden. Kirkens Afstand fra Holstebro er c. 3 Mile. Sognets Fladeindhold er 7531 Tdr. Land med c. 265 Tdr. Htkr.

Sognet er bakket med sandede Jorder; sønden for Kirken findes Flyvesandsbakker. Dog findes i Sognet fortrinlige Enge. Til Landting høre store Eng- og Kærstrækninger sydøst for Gaarden. Midt i Sognet gaar en Lavning fra Nord til Syd, saa den vestlige Del synes engang at have været en ø. Imod Rønbjerg Sogn er den store Havris Hede, hvori den lille Ægsø, og Klovnrismose, Tværmose (Tvedmose), Trindmose (ikke Tranemose); til Landting hører Aasmose. (Glemte er Hvidmose Holdeplads, hvorfra stor Udførsel af Tørv.) De 2 store Bakker mod Limfjorden hed 1638 Lundklank og Torndalsbak. Egnen omkring Nygaard er højest. I Sognets nordøstlige Hjørne ligger Skjørsø.

3 Skoler. I alt i Sognet 235 Gaarde og Huse med 1194 Indbyggere (1880: 1150, 1860: 880, 1840: 729, 1801: 392).

Sognets Navn skrives Exyngh 1349, Æxyngh 1422, Exing 1446, 1467, 1475, Egsing 1486, hvilket sandsynligvis maa fortolkes som Ek-sing. Ek er den gamle Form for Eg og sing er vel samme Endelse som i Gimsing, oprindelig sveng, der betyder Snevring, hvormed den Lavning, der gaar midt gennem Sognet og i sin Tid har været Vand, kan betegnes. De høje Bredder have saa væet bevoxede med Egeskov, hvorfra Navnet. Egebjerg By minder ogsaa om denne Egeskov. Bakkerne ved Nygaard kaldes Skovbakker. Nu findes kun faa

Gravhøje, men 1638 nævnes i Sognet 26 Høje; paa Ejsing Mark: Hillershøj (nu Hellestøj), Tophøj, Marhøj (nu Maarhøj), 2 Wolshøje, Arnehøj (udt. århyw), og Sandelshøj; paa Egebjerg Mark Skaarhøj, Smørhøj, Temhøj, Gratzenhøj Dyrehøj, Ravnhøj; paa Gjeddal Mark Kløvenhøj og Gammelbjerghøj; paa Raast Mark Tohøje, Brunhøj og Elmhøj; paa Ravnholt Mark Hestehøj (findes endnu); paa Møgeltved Mark Storhøj (findes endnu) og Tvillingshøj; paa Tyndeg Mark Tyndegshøj; paa Kjellerup Mark Kløvenhøj og Damhøj, og i Ejsing Hede Jægerhøj, Tranehøj og Mosehøj.

I Thieles Folkesagn findes et Sagn om en Hede, hvorpaa der havde staaet en Landsby Gaderis, hvis Beboere uddøde i Pesten, men Bymændene i Ejsing købte et Natmandsbarn, som de begravede paa Markskættet, hvorfor de undgik Pesten. Heri er der vistnok nogen Sandhed, og Historien behøver ikke at være ret gammel, thi under Pesten 1604 var der en Kvinde i Lundenæs Len, der af samme Grund begravede et af sine egne Børn levende, hvorfor hun blev dømt til Stejle og Hjul, men benaadedes med at rettes med Sværd.

I Sognet findes:

Lavhede, 6 Huse, hvoraf nogle hedde Rusebjerg.

Grønkjær, 1 Gaard.

Kjellerup, 2 Gaarde, 3 Huse. 1638 1 Gaard.

1492 gjorde Sandemænd Markskæl mellem Kjellerup Mark og Kjærgaard Mark i Rødding Herred; dette satte de "midt i Trevelen og saa i vester ned, til hun udløber i Fjorden, og saa øster op i Trevelen til den Sten, som de satte der, og saa ad den anden Sten, som de satte paa Maden og saa ad Rudsig og saa øster op imellem Kjæret og den Agerjord til den tredje Sten, som sat var, og saa fremdeles øster ad til den Hjørneste, som Kjærgaards Mark vedtager, og saa sønder op ad den gamle Sten, som staar paa Bjerget, og saa ad en Sten, som staar i Heden, og saa sønder ad ned i Skjørsø".

Samme Aar gjorde velbyrdig Svend Axel Nielsen paa sin Moder, Fru Inger af Langtind, hendes Vegne Lovhævd paa 9 Gaade i Egebjerg, 3 øde Byggesteder i Kjellerup og Kjellerup Gaard, som var bygget, samt et øde Byggested sammesteds, som kaldes Junkers Gaardsted. I den Anledning fik Fru Inger Stid med Niels Krabbe til Tanderup, der gjorde Paastand paa et Byggested paa Kjellerup Mark, men hun fremlagde sin Fader Hr. Niels Eriksens Lovhævd af 1447 "paa den Grund, som ligger sønden ved den udsvorne Fælle, som man Gisels Eng kalder; den Grund og al den Grund, som sønden for den udsvorne Fælle ligger, undtagen Stubholm og en Stugsend, som Fru Karen af Hostrup skulle have der liggende, indværgede Hr. Niels Eriksen sig til fuld Ejendom, eftersom han var Ejer i Egebjerg og Kjellerup". 1495 fik Fru Inger ogsaa Medhold ved en Rigsraadsdom.

Mosgaard, 5 Huse.

Vejbyhuse. 6 Huse.

Hvidmosehuse, 10 Huse.

Egebjerg, 19 Gaarde, 36 Huse, 1 Skole, 2 Vejrmøller; nogle af Gaardene kaldes Dalsgaard, Brøndgaard, Nesgaard, Slot, Foldhus, Østergaard. I Matriklen 1683 nævnes Øster og Vester Egebjerg; Øster Egebjerg var 7 Gaarde, 1½ Bol; til Byen var Græsning til 120 Høveder; af Marker nævnes da Læager, Brundal, Dalhøj, Kuhdal, Ravnshøj, Bodager. Vester Egebjerg var 9 Gaarde og 1½ Bol; paa Marken nævnes da Torsvang, Ravnshøj, Fetterkrog. 1422 siges, at 3 Gaarde i Egebjerg vare byggede af 1 Gaard, der fordem hed Risgaard.

På Grund af Mangel paa Mandskab nedlagde Niels Lillelund til Landting midt i forrige Aarhundrede 35 Tdr. Htkr. i Egebjerg, af hvilke han igen lod bebygge 13 Tdr., men udlagde det øvrige til fælles Græsning for Bymændene.

Hedetoft, 1 Gaard, 1 Hus.

Kjærhus, 1 Gaard, 1 Hus.

Skjærbækhus, 1 Hus.

Gjeddal, 9 Gaarde, de 3 paa 4½ - 6 Tdr. Htkr. og 8 Huse. Gaardene hedde Bakgaard, Torndal, Bækgaard, Skaartoft. 1683 var "Gjedel" 7 Gaarde, 4 Bol, 4 Huse; af Marker nævnes Torbeskov, Torndal, Tyndsæd, Skartoft. Navnet udtales Gjærdal. Formodentlig har Jorden, der er af simpel Beskaffenhed, i gammel Tid været benyttet til Gedehold.

Bjerghuse, 2 Huse.

Pilgaard, 1 Gaard, 2 Huse.

Nygaard, 32 Tdr. Htkr., med Vejrmølle, se nedenfor.

Lille Nygaard, 2 Gaarde, den ene 5½ Tdr. Htkr.

Ultang, 2 Gaarde, 1 Hus. 1683 1 Gaard. 1638 skreves Ulftunge, men Udtalen er ultång, saa det maa formodes egentlig at være Ugletunge.

Ravnholt, 3 Gaarde, den ene Fattiggaard, og 1 Hus. 1683 1 Gaard med 2 Bønder.

Elbrønd, 2 Gaarde, den ene paa 4 Tdr. Htkr. 1683 nævnes under Tøndeg Elbring Led.

Ejsing, 7 Gaarde, hvoraf 1 kaldes Nedergaard og 1 Østergaard, 14 Huse, Skole, Andelsmejeri. 1683 3 Gaarde foruden Præstegaarden og 1 Bol; af Marker nævnes da Lundsigt, Brummands Vang, Skammeland, Arhøj, Bolshøj.

Ejsing Kirke, se nedenfor.

Ejsing Præstegaard, 4½ Tdr. Htkr., blev efter Sognets Annekering til Sale sat

til Avktion 1820, da den havde 6½ Tdr. Htkr. 1833 tilhørte den Baron Diemar, der drev Mosekultur, men i øvrigt ikke ansaas for nogen heldig Landmand.

Møllehuse, 3 Huse.

Store Møgeltoft, 2 Gaarde, deraf 1 paa 7 Tdr. Htkr. 1683 1 Gaard med 2 Bønder. Kaldes 1638 Møgeltved.

Tønding, 2 Gaarde, 2 Huse. 1683 var Tønæg 1 Gaard; af Marker nævnes Tranmose, Havris Hede. Navnet skreves 1550 Tønnegh, 1638 Thyndeeg, saa det er tydeligt, at Endelsen oprindelig er eg, men nu er Udtalen Tønning.

Raast (udtales Rost), 6 Gaarde, deriblandt Brogaard, Smedegaard og Lykkegaard, 8 Huse, Skole og Vejrmølle. 1683 var Raasted 9 Gaarde og 2 Huse; paa Marken nævnes Brunhøj og Assentoft; Det siges i Matriklen, at Fiskeri i Limfjorden ikke bruges formedelst stort Hoveri og Besværing, tilmed havde Fiskeriet i nogle Aar været ganske ringe. Af Marker nævnes Fjeldsted Vang.

Navnet skrives 1638 og 1651 Raaste og er vistnok oprindelig Rostved. Tved er en Landtunge. Ros er maaske det samme som Hors.

Raastgaard, 13½ Tdr. Htkr., sammenlagt af 4 Gaarde i Raast.

Langtind, 19½ Tdr. Htkr., se nedenfor.

Langtind Mark, 7 Huse.

Hellegaarde, 3 Gaarde, deraf 1 med 5 Tdr. Htkr., og 1 Hus.

Med Stubber Kloster fulgte 1547 Gaarden "Hellede".

1638 nævnes Gaardene Remme og Lundsgaard. Deres Jorder vare 1683 underlagte Landting. Remme laa mellem Nygaard og Landting, og Lundgaard, nordvest for Nygaard, var øde og lagt derunder af Mogens Rosenkrantz.

1661 nævnes Gaarden Sortkjær.

Landting.

Henved 1000 Alen østen for det nuværende Landting ude i en Eng findes Voldstedet for det gamle Landting. Gravene ere endnu synlige og en Dæmning fører over Engen dertil. Af Taarnet og de dybe Kældere ere endnu Spor, hvilket ikke er underligt, da det ikke er 40 Aar siden, Husene bleve nedrevne.

Omtrent 1273 overdrager Enken efter Henrik Myntmester i Ribe den udvalgte Biskop Tyge en Gaard, som hendes Mand allerede paa Ribe Byting havde pantsat Biskoppen. I Overskriften til Afskriften af dette Brev staar, at det har Gods i "Langætiind" Mark. Hermed menes dog næppe denne Gaard, ej heller en Bondegaard af dette navn i Hamrum Herred, men en ukendt Ejendom ved Ribe. Formodentlig har den Asser Tygesen, hvis Navn findes paa en Sten paa Kirken, og dennes Forældre Tyge Kabbi og Fru Ide ejet Landting omkring Aar

1200. Som den første kendte Ejer af Hovedgaarden Langtind maa dog vistnok nævnes Ridder Albert Albertsen, af en fornem tysk Æt, der var beslægtet med Hertugerne af Brunsvig, og hvis Fader kaldtes Grev Albert af Eberstein. Hr. Albert Albertsen var en af Rigets Stormænd og fik 1329 Holstebro og Hjerm Herred i Len, ligesom han havde haft Helsingborg Slot i Pagt. Han er begravet i Graabrødre Kloster i Viborg og levede endnu 1330. Hans Enke Ingerd Jensdatter skænkede 1349 med sine 4 Sønners Samtykke til St. Mikkels Kirke i Sale en Gaard i Felde i Ryde Sogn, der gav aarlig ½ Mark Korn og af 4 Køer ½ Tønde Smør. Hans Søn Henrik Albertsen nævnes til Langtind og Rydhave og dennes Datter Karen Henriksdatter nævnes til samme Gaard og var gift med Aage Hedisen Puder, der 1377 underskrev Kong Olufs Haandfæstning. Henrik Albertsens Fætter Albert Andersen til Tovskov skænkede Ribe Bispestol sine Ejendomme i Hjerm og Ginding Herred, hvilket, med undtagelse af Godset i Borbjerg Sogn, Biskop Christiern 1422 paa Ginding Herreds Ting skødede Fru Karine af Langthynde, Aghæ Pudders Efterleverske; blandt dette Gods var Rydhave, som Fru Karine imod Biskoppens Villie havde bemægtiget sig, men nu gav Biskoppen Afkald paa yderligere Tilale mod et Vederlag af 3 Gaarde i Egebjerg og 3 Gaarde i Sale Sogn, og hun forpligtede sig til hvert Aar at betale Biskoppen 2 Øre godt Korn, indtil hun eller hendes Efterkommere skødede Biskoppen Gods, som gav en lignende Afgift; i det hele fik Biskoppen en Afgift af 11 Øre Korn som Vederlag eller omtent 50 Tdr. Byg. Fru Karines Krav paa Rydhave skrev sig fra et Pantebrev, som Albert Andersen 1377 havde givet hendes Mand derpaa, hvilket Bev sidstnævnte 1391 havde ladet læse paa Harbo Bygdeting.

Ved denne Overenskomst med Biskoppen var imidlertid den Ulempe, at hun ikke før Overdragelsen havde lavbudt til de nærmeste Frænder, hvorom Hr. Niels Eriksen til Langtind erhvervede et Tingsvidne af Ginding Herred, at det var aldrig med hendes Frænders Fuldbyrd og Raad og de ej heller over vare, da hun det forskrevne Skøde gjorde, ligesom hendes Søstersøn Erik Nielsen af Brovstskov paa Tngtet havde lastet dette Skøde. Ligeledes udsagde et Vidnesbyrd, Hr. Niels Eriksen fremkaldte paa Harbo Bygdeting, "at Fru Karen, Hr. Niels Eriksens Hustrus Oldemoder, var paa forskrevne Ting, før hun skødede Bisp Christiern af Ribe hendes Gods i Geding Herred, og kejsede Hr. Erik Nielsen af Tim til sin rette Værge og tilbandt sig der, at han aldrig skulde afhænde sit Gods i nogen Maade den Stund, hendes Datterdatter levede, som forskrevne Hr. Niels nu har, uden med Hr. Erik Nielsens Raad og Fuldbyrd. For Fru "Karen Aags", som hun kaldes i en Dom af Aar 1500, og hendes Børn og Efterkommere holdes en Sjælemesse hver Onsdag i Ejsing Kirke.

1406 nævnes Jens Eriksen af Langtind, der 1400 erhvervede et Tingsvidne af Hjerm Herred, at Borbjerg Mølle ikke var skødet til nogen indtil denne Dag. Det vides ikke, hvem hans Husru var, men dennes Moder hed Fru Karen, og det kan ikke være nogen anden end nysnævnte Karen Henriksdatter. Jens Eriksen har altsaa faaet Langtind med sin Hustru, og det er vel urigtigt, naar hans Fader Brune Erik nævnes som Ejer af Langtind. Hans Broder, der ogsaa hed Brune Erik, stiftede 1436 en Sjælemesse i Dueholm Kloster for sine Forældre og afdøde Brødre, blandt hvilke Jens Eriksen var. Jens Eriksen tilhørte Familien Banner, der i Vaabnet førte et skraadelt Skjold. Han er død 1435 og synes kun at have haft en Datter Fru Mette, der døde 1460 og var gift med Hr. Niels Eriksen til Tim, der ved hende blev Ejer af Langtind.

Niels Eriksen, af Familien Gyldenstjerne, var Søn af Erik Nielsen til Tim, Lensmand paa Riberhus. Han skriver sig 1438 til Langtind, som han har faaet efter Svigerfaderens Død, men senere ofte til Tim, som han fik efter Faderens Død. Han var Ridder 1443 og blev Kongens Hovmester 1456 efter Otto Nielsen Rosenkrantz, hvilken Post han flere Gange havde beklædt i dennes Forfald; da var han ogsaa Medlem af Danmarks Riges Raad. Han var en meget anset Mand, der blev benyttet i mange vigtige Anliggender; 1449 var han i England forat mægle Fred, deltog samme Aar i en Fredsmægling med Sverig og 1450 i Traktaten om Forening af Danmark og Norge, var 1455 tilstede ved Hertug Adolfs Forlening med Sønderjylland og 1460 ved Udstædelsen af Christiern I's berygtede Ribe Artikler. 1466 ledsagede han Dronning Dorothea paa et Besøg i Tydskland, var 1474 og 1476 ved Rigsraadsmøderne i Kalmar og deltog i det hele i en Mængde for Riget vigtige Anliggender. 1451 var han Lensmand paa Hindsgavl og 1454 over Ulborg Herred og Hind Herred, hvormed fulgte Holstebro. 1473 fik han Befaling om at overlade Ridder Niels Gundersen Hind Herred, da denne havde faaet dette i Pant, eller selv overtage Pantet. 1462 var han en af de danske Adelsmænd, der sendte Bremen et Undsigelsesbrev, efterat Kongen først havde sendt sit. Han døde 1484.

Hr. Niels var næppe nogen behagelig Mand at have at gøre med, hvad vi se af den Maade, hvorpaa han forfulgte Sagen om Helle Aa. Baae i Anledning af denne Sag og de 2 Øre Korn, der skulde udredes af Landting ifølge Karen Henriksdatters Overenskomst, og vel ogsaa af de Bøndergaarde, hun havde skødet Bispestolen, kom han i Strid med denne, saa Biskop Christiern, der var Biskop 1419-54, maatte sætte ham i Band. Det hedder i en gammel Beretning, at han "fjendtlig trængte ind i Kirkens Gods og i det Gods, som ham med ingen Ret tilhørte" og at Erkebiskop Tue i Lund, der blev Erkebiskop 1443, løste ham af Bandet, imod at han gav Kirken dens Gods tilbage og forligede sig med Biskoppen. Det maa være en Følge heraf, at han 1416 indgik det Forlig med Biskoppen, at denne skulde have Bordbjerg Mølle istedenfor de 3 Ørte Korn, som Fru Karen Henriksdatter havde forpligtet Ejeren af Landting at yde aarlig, men samtidig fik han de 3 Gaarde i Egebjerg tilbage, som hun havde bortskødet, medens Bispestolen beholdt de 3 Gaarde i Sale. Da Bskoppen saaledes for en Del gav efter, synes det, at der dog var nogen Ret paa Hr. Niels Eriksens Side.

Der er opbevaret en Samling kgl. Reskripter til Hr. Niels Eriksen, der i Formene er meget forskellige fra Nutidens Stil. De begynde sædvanlig med "kære Hr. Niels", et af dem er endog af saa privat Form, at det melder om, at Kongen er kommen rask til Gottorp og ønsker, "at Gud lade os det sammeledes spørge til eder og flere vore Venner", medens det øvrige er en Irettesættelse, fordi han ikke har efterkommet en kgl. Befaling. En Skrivelse i Dronningens Navn befaler ham at sende Proviant til Hæren i Sverig og det ufortøvet, "saafremt I ej vil, at vor naadige Herre skal fly af Marken for eders Forsømmelses Skyld, Hans Naade og Riget til stor drabelig Fordærv og Skade".

Ligesom Langtind var gaaet i Arv paa Spindesiden i henved 100 Aar, fra Karen Henriksdatter til hendes Svigersøn Jens Eriksen og derpaa til dennes Svigersøn Hr. Niels Eriksen, saaledes gik den igen over til sidstnævntes Datter og hendes Søn.

Hr. Niels Eriksens Datter Inger giftede sig omtrent 1470 med Niels Timmesen (Rosenkrantz) der da allerede i flere Aar havde været Ridder og Medlem af Rigens Raad. Han var Ejer af Stensballegaard og døde 1484-85, kort Tid efter sin Svigerfader, saa han ikke har haft stort at gøre med Langtind, thi hans Enke og hendes Broder Peder Nielsen holdt først Skifte 1486, ved hvilket hun som Søsterdel fik udlagt Landting med Mølle, alt Faderens Gods i Ginding Herred, i Hjerm Herred 10 Gaarde i Handbjerg Sogn og i Bordbjerg Sogn de 2 Gaarde Brødbæk og Skjølvad, medens han fik Timgaard og det øvrige Gods i Hjerm Herred. Ved Skiftet var bl. andre tilstede Præsten i "Egsingh" Hr. Laurids Vinther. Fru Inger var en dygtig Kvinde, der mest kaldes "Fru Inger af Stensballegaard" og efter sin Borders Død bestyrede Timgaard for Børnene. Hun levede vistnok til 1525.

De havde kun en Søn Axel Nielsen, der efter Faderen arvede Stensballegaard og efter Moderen Langtind. Han er født 17. Marts 1472, var Hofsinde 1492 og giftede sig 1504 med Berete Knob fra Gyllebo i Skaane. De have vistnok boet paa Lngtind, hvortil han skriver sig 1505, og han skriver sig 1523 til Rydhave, som vel ogsaa har tilhørt hans mødrene Slægt. Under Grvens Fejde skal han ifølge Sagnet, som det lød i forrige Aarhundrede, have forsvaret Langtind mod Skipper Klement. I en gammel Optegnelse findes, at efter at Skipper Klement var bleven henrettet og Opstanden dæmpet, tiltalte Axel Rosenkrantz Selvejerbønderne i Harsyssel for deres Oprør, hvorved de alle mistede deres Selvejerret undtagen 1, som ejede 11 Bøndergaarde og var en af Hovederne for Oprøret, men som drog til Tinge, saa snart han havde erfaret Klements Nederlag, og opsagde ham Huldskab og Troskab, hvorpaa han tog Tingsvidne og derfor beholdt sin Jord. Disse Selvejerbønder, siger samme Optegnelse, bare i de Dage Sølvkæder ligesom nu Ridderbaand, hvori hang en stor Kniv. Axel Rosenkrantz blev meget gammel og døde paa Langtind 1551 og hans Enke døde 16 Dage efter. Deres Gravmæle bliver omtalt under Ejsing Kirke. Af hans Sønner fik Niels Rydhave, Erik Langtind og Folmer Stensballegaard.

Erik Axelsen Rosenkrantz, født 4. Maj 1516, synes i sin Ungdom at have tjent hos Kurfyrsterne af Sachsen, og fik sin Afsked 1547 efter Kurfyrst Johan Frederiks Tilfangetagelse. Efterat have faaet Langtind udlagt efter Faderens Død, foretog han og Broderen 1555 en Udjevning af de 2 Gaardes Skove.

Til Rydhave hørte Skovene Romkjær, Blaabjergkjær, som ligge til 2 Gaarde i Bjert, den ene til S. og den anden til Nør Bjert, og Rølund Grob, som ligger i Rølunds Mark, og Vejsgaard Lund; til Langtind hørte Geddelund, Remmidkjær, Hafflund, Vinterslund, Hestehaven med Langtind Kjær og Skortofte. De vedtage nu, at Niels Rosenkrantz skulde have:

"al den Skovpart i Rydhave Skov, som først staar en Bøg norden ved Bronshavekjær og østen ved den Sig, som Grym (Mærke) er hugget oppaa, og staar en trebunden Sten hos, fremdeles til en anden Bøg, som staar ret østen op til nogle Agersender, som løbe øster og vester, og saa ret øster paa til den gamle "Teels" og den Skov der sønder ved forskrevne Steder til den gamle Adelvej, som løber næst østen ved den gamle "Teels", og saa til Ugelstrup, som blev Niels Rosenkantz udlagt for en Fjerding (feering) Skov, som han skal have for det Fiskeri ved Hellegaard og for de Lunde, som ligge til Langtind, ere

bedre end Vejsgaard Lund, og den Skov norden ved disse forskrevne Steder at følge Erik Rosenkrantz og hans Arvinger vesten fra Buskov og saa videre til Maren Villeskones Gaard i Sønder Bjærte, og dertil med skal forskrevne Niels Rosenkrantz beholde for sin Lod i Vejsgaard Lund, Romkjær, Blaabjergkjær og Rølund's Grob som ligger i Rølund's Mark, og Graabæk.

Og dertilmed skal forskrevne Erik Rosenkrantz have og beholde alle de Lunde, som ere stiftede til Langtind, som er Geddelund, Remdkjær, Havlund, Vinterslund, Langtind Hestehave, Langtind Kjær og Skovtofte, dog skal Niels Rosenkrantz maa holde Fædrift til sin Hovedgaard Rydhave saavel paa sin Broders som paa sit eget. Desligeste skal og Niels Rosenkrantz's Tjenere beholde deres Fædrift paa Erik Rosenkrantz's Skovlodder, undtagen Langtind Blødenge og hans Tjeneres Blødenge, dog ej at bevare (befatte) dem med Oldengæld, Skovhug, Rishug eller udi nogen Maade uden med Fædrift, som forskrevet staar, paa Erik Rosenkrantz's Grund, uden de have det i hans Minde. Item fremdeles skal Oldengæld stiftes mellem baade (begge) Brødrene til fælles af Rydhave Skov, hvis (hvad) den kan taale, naar Olden er, undtaen Vejsgaard Lund og den Fjerding Skov, som forskrevet staar, naar Olden er; hvad Oldengæld, de kan taaale, skal følge Niels Rosenkrantz alene efter Dannemænds Sigelse.

Endvidere udlagde Erik Rosenkrantz til Niels R. en Gaard i Grønning i Salling, for hvad Langtind med de 4 tillagte Gaarde var bedre for hans Lod end Rydhave med de 7 Gaade, som der vare tillagte. Videre forenedes de om Aa hin helle, at Erik Rosenkrantz skal bruge og beholde den fra Dybet i Limfjorden og til begge Lande til Flodstrøm, saa langt Langtinds Enge løbe, og Niels Rosenkrantz samme Aa til begge Lande fra Fløj Strøm og til Holmgaard Sø, dog maatte ingen af Parterne støve ulovlig Støvning med noget Fiskeri deres Enge til Skade. Erik skulde udlægge Niels saa megen Eng, som dennes Tjener i Hiesymel (??) har i Mølkjær, som blev vurderet til 5 Læs. Niels skulde have de Enge til Rydhave, som findes sønden for den Grob, som har været Rydhaves Enge fra Arilds Tid, og Erik den norden for Groben, som har været Landtings Enge fra Arilds Tid.

Naar Rydhaves Skov, som er tilskiftet Erik Rosenkrantz, er ophugget eller bliver slet øde, maa Niels eller Erik R. eller deres efterkommende Arvinger eller Tjenere ej lade bygge Huse eller opbryde til Agerjord nogen af den Jord, som nu Træer oppaa staa, men at være til Rydhaves og Rydhaves Tjenere en fri Fædrift til evig Tid. Endvidere tillades det Erik Rosenkrantz at bygge et Hus paa en Jord til at tage Vare paa hans Skove, som er afstenet alle 4 Vegne omkring.

De nævnte Skove under Landting vare for største Delen forsvundne 100 Aar efter, thi 1638 siges alene: Til samme Gaard nordost fra ligger en liden Skov eller Lund, kaldes Havelund.

1557 gav ogsaa Broderen paa Stensballegaard Erik Rosenkrantz Kvittering for at have modtaget Vederlag for Skovskifterne og andet, hvori han var bleven brøsthouden ved Skiftet. Med Broderen Niels paa Rydhave havde Erik endnu Stridigheder som Arvesager 1569. Omtrent 1551 blev han gift med Jomfru Margrete Ulfstand fra Glimminge i Skaane og fik efter Svigerfaderens Død

baade denne Gaard og Ørup, der vare anselige Ejendomme. 1557-60 var han Lensmand paa Silkeborg. Ved Syvaarskrigens Begyndelse 1563 kunde han forstrække Kongen med en Sum paa 10,000 Daler og deltog selv i denne Krig, hvor han blev saaret i Slaget ved Svarteraa.

Hans første Hustru døde omtrent 1582, hvorefter han 1583 giftede sig med Maren Juel, Datter af Iver Juel til Stubbergaard, hvorved han blev Ejer af Rybjerg. Han døde i Marts 1591 og blev 21. Marts begravet i Ejsing Kirke, hvor hans første Hustru vel ogsaa er begravet, medens Fru Maren Juel, der døde paa Handbjerg Hovgaard, ligger i Sevel Kirke. Længe førend sin Død havde han overdraget sine Børn de skaanske Godser, der vare deres Mødrene arv, idet Axel fik Glimminge og Børge Øup; Datteren Birgitte var gift med Mogens Juel til Pallesbjerg.

3. Dec. 1586 fik Erik Rosenkrantz kgl. Brev paa Kongetienderne af Sale og af Lem og Skjern i Bølling Herred uden Afgift.

Enken Fru Maren Juel overtog Landting med alt Løsøre, imod at betale Gælden. Hun døde imidlertid 1624 paa Handbjerg Hovgaard, saa det er muligt, at hun forinden har overdraget Landting til sin Stifsøn Axel Rosenkrantz, medens hun beholdt Rybjerg. Da hun ingen Børn havde, gik Arven efter hende til fjerne Slægtninge. Niels Rosenkrantz havde nemlig bl. andre Børn af første Ægteskab Sønnen Axel Rosenkrantz til Glimminge, gift med Mette Grubbe, men da denne rige Mand havde nok i sine skaanske Godser, har han vistnok sørget for, at hans Søn Holger fik Landting ved sit Giftermaal 1614.

Holger Axelsen Rosenkrantz til Glimminge, der ogsaa kaldtes den "rige Holger", ejede foruden Langtind og Glimminge, Vemmetofte, Skjoldemose, Brangstrup, Løjtved og Egholm, med samlet Hartkorn af over 4000 Tdr. Han blev født 1586, gik i Herlufsholm Skole og kom i Huset hos Kansler Chr. Friis. Senere opholdt han sig 8 Aar i Nederlandene, hvor han en Tid tjente i Grev Morizes Livgarde, men kaldtes hjem 1611 ved Kalmarkrigens Udbud, i hvilken han tjente som Kaptain. Derpaa var han 1614-17 forlenet med Roskilde Len, 1617-20 med Halmstad Len, 1620-25 med Laholm Len, 1625-45 med Bornholm. Han blev 1614 gift med Lene Gyldenstjerne, Datter af Mogens Gyldenstjerne og Helle Ulfeld, og efter hendes Død 1641 med Karen Krabbe, Enke efter Johan Friis til Ørslev Kloster.

Holger Rosenkrantz, der var meget forskellig fra sin samtidige Navne, den lærde Holger Rosenkrantz til Rosenholm, var en overmodig og hensynsløs Person. Da en Præst i Skaane istedenfor at ægte en af Fru Lene Gyldenstjernes Piger havde giftet sig med Enken i Kaldet og Rosenkrantz derfor sagsøgte Præsten, der blev frikendt af den gejstlige Ret, blev han saa forbitret paa Biskoppen i Lud, den gamle Dr. Mads Jensen Middelfart, at han hævnede sig paa en uværdig Maade. En Markedsdag gik han op i Bispegaarden med et Par andre, forlangte at komme til at danse og da Biskoppen vægrede sig ved at skaffe Musik, sendte han Bud i Byen efter Spillemand. Han vilde derpaa tvinge den gamle Bispinde og derefter Datteren til at danse; da han tilmed var uhøvisk mod den sidste og Biskoppen talte ham til efter Fortjeneste, greb han fat i den gamle Mand, kastede ham om og slog ham i Asigtet, saa Blodet flød ud af Næse og Mund. Dette skede 1629, da Rosenkrantz var en Mand mellem

40 og 50, saa der ikke kunne gives Undskyldning for hans Fremfærd. Da Sagen efter 6 Aars Forløb blev paadømt, slap han med 1000 Rdlr.'s Bøde, men Kongen skal have sagt, at hvis han havde haft ligesaa mange Svogre i Retten som Holger, skulde hans Præst Dr. Mads nok have faaet en anden Dom.

Han blev aldrig Medlem af Rigsraadet. Da Svenskerne 1644 belejrede Hammershus og Rosenkrantz efter 3 Dages Beskydning overgav Slottet, blev Kongen meget vred og lod ham tiltale, men han forsvarede sig med, at han havde holdt Fæstningen bedre vedlige end hans Forgængere, at han forgæves havde bedet Rigshovmesteren om Forstærkning, at Bornholms Milits ikke stod ham bi, saa han med sit Mandskab, som bestod af 60 uerfarne Haandværksvende og Bønderkarle, der tilsidst selv nedlagde Vaabnene, ikke længer kunde gøre Modstand. Med Hensyn til Beskyldningen for Fejhed henviste han til sit Forhold under Kalmarkrigen, hvor han altid havde forholdt sig som en ærlig Soldat, "hvilket Navn jeg haaber endnu med Ære i min Alderdom at bære med mig i Graven". Han dømtes ogsaa fri for Tiltale.

Da han 1647 var bleven kaldt til Herredagen i Odense, blev han syg og døde i Odense 31. Juli. Han blev begravet i Nyborg ved Siden af sin anden Hustrus første Mand.

Han stiftede flere Hospitaler, men ikke ved Landting, paa hvilken Gaard han vistnok kun boede sjelden, og som traadte i Skygge for hans Ejendomme i Sælland, Fyn og Skaane.

Mogens Rosenkrantz til Glimminge er født 30. Maj 1622, rejste i sin Ungdom udenlands og giftede sig 24. Aug. 1651 med Jomfru Sofie Bille, Datter af Rigens Marsk Anders Bille. I Krigen 1657-60 var han Befalingsmand over den skaanske og sælandske Rostjeneste og var dernæst Oberstløjtnant ved det sælandske Rytteri, blev 1660 Befalingsmand over Lundenæs Amt, hvilken Stilling han dog kun beklædte i kort Tid. Uagtet Skaane blev afstaaet ved Fredslutningen 1660, beholdt han dog Glimminge.

Han havde 1656 Trætte med Ejeren af Rydhave om nogle Kærstrækninger. Han fremlagde et Forbud, som Erik Rosenkrantz havde givet Aale Mænd mod at komme i Langtind Kær eller i Arvids Mose enten i Drift eller i Brug, ligesom han havde forbudt de Mænd i Hasselholt og i Vinderup at komme over den Grob og Kast, som var gjort mellem Aale og Langtind, Hasselholt og Langtind, ogsaa forbød han at gøre Bro over samme Grob og at komme i Langtind Kær enten med Hug (Rishug) eller Fædrift og at komme i Arvids Mose med Fædrift eller nogen Brugsel; samme Forbud gaves Mændene i N. og S. Bjert.

Han optog ogsaa selv Tingsvidne, at baade i sal. Fru Maren Juels, sal. Axel Rosenkrantzes og sal. Holger Rosenkrantzes Tid havde ingen af Rydhave Hovedgaard haft nogen Fællede med Fædrift paa Langtind Grund enten i Langtind Kær eller andre Kær og Lunde udi Ejsing Sogn. Andre vidnede, "at nør ud fra Langtind Gaard og til den yderste Gaegang og øster og sydøst paa imod Egeholm har det været brugt med Høle og Rive og avlet Hø til Langtind, og at fra den Grob, som kommer af norden og løber i den store Grob i Langtind Kær og siden nordvest og op til Hasselholt Vase, det har været Rishug og Fædrift indtil nu, de velb. Folk, som eje Landting, have ladet det sidst for 18

Aar siden afrode (afdele) og gjort til Eng".

1661 opgav Mogens Rosenkrantz sin Jordebog; Langtind og Nygaard Ladegaard med de 3 underlagte Gaarde Elbrønd, Kjellerup og Sønderby var taxeret til 50 Tdr. Hrkr.; Skov til 36 Svins Olden var ham tilskiftet i Søskeneskifte, dog "nu om Stunder ingen Skov findes, men er ganske øde og ingen Skov mere paa de Aasteder". Af Bøndergods hørte 331 Tdr. Htkr. til Gaarden.

36 Svins Olden regneds som 9 Tdr. Htkr., men det var kun Ege- og Bøgeskov der taxeredes, al anden Skov beregnedes ikke.

1683 opgiver han til Matriklen under Hovedgaardens Taxt foruden Nygaard Ladegaard et Hus Sortkjær, hvor Skytten boede, et lidet Skovhus, der ogsaa beboedes af en Skytte, Gaardene Hellegaard, Remme mellem Nygaard og Langtind, Elbrønd, Kjellerup, Lundgaard, nordvest for Nygaard, desuden Sønderbygaard i Handbjerg Sogn. En lille Underskov, der hed Havlund. Fiskeri i Hellegaards Aa, de ferske Søer Skjersø, Stavsø, Skallesø, Melsø, Skaansø og Egesø. I Limfjorden brugtes 3-4 Steder 1-2 Heltvaad ved Mortensdagstid. En opgravet Mose Haarmose. Under Gaardens Taxt hørte ogsaa Landting Mølle, "der er en Græsmølle, formedelst der intet males fra Valborgdag til Mikkelsdag, fordi Vandet gaar paa Gaardens og Bøndernes Enge, naar der males".

1677 var der paa Gaarden 12 Ildsteder, 60 Øxne, 2 Heste, 7 Køer, og det ses af en Skatteliste, at 1678 boede her Mogens Rosenkrantz, Fru Sofie Bille, Christen, Korfits, Axel, Pernille og Sofie Rosenkrantz, en Præceptor (Huslærer), en Haandskriver, en Tjener, en Ladefoged, en Kusk, 2 Piger. Der holdtes 2 Heste, 49 Øxne, 6 Køer, 2 Kalve, 31 Faar.

Det er øjensynligt, at Mogens Rosenkrantz særlig af sine Gaarde har yndet Langtind, derpaa tyder ogsaa de mange Prydelser, hvormed han har forsynet Kirken, hvilket ses ved Kirkens Beskrivelse.

1682 boede her Niels Kaas, der samme Aar havde solgt Bækmark, med Frue, Søn og Præceptor, men hans Forhold var saaledes, at da han 1686 af Fru Vibeke Rosenkrantz stævnedes for Gæld, og hun ved Herredsfogden vilde lade ham føre i et ærligt Fængsel, undveg han, hvorfor han blev efterlyst paa Landstinget.

Efter den Tid boede Mogens Rosenkrantz her ikke, det skulde da være at han er taget hertil forat dø, hvilket indtraf 17. Maj 1695. Hans Enke døde paa Damsbo i Fyn 1699.

1691 var der stor Misvæxt, ved et Syn viste det sig, at et Fald Byg næppe kunde avle den halve Udsæd, et andet Fald neppe den hele Udsæd, Rugen var overalt ganske skold og fordærvet af Hede og Brynde, Bøndernes Rug i Sognet var af samme Beskaffenhed. 1692 anlagdes Sag imod en, der havde stjaalet en ung grøn Eg i Havelund Skov.

Landting tilfaldt nu Sønnen Axel Rosenkrantz, medens han Broder Holger fik Glimminge og Anders Tirsbæk. Han boede her med Frue 1699, men købte

Spøttrup 1702. Han blev 1698 gift med Karen Reedz, Datter af Kansler Peder Reedz, og døde 1724. Efterat have købt Spøttrup overdrog han Landting til Broderen Anders, der ejede den 1705.

Anders Rosenkrantz, der var Kammerjunker, boede mest paa Tirsbæk, og udforpagtede Landting til Jørgen Christian Grøn. Ved sit Giftermaal med Sofie Bille blev han Ejer af Tirsbæk ved Vejle og Søbo i Fyn, ligesom han blev Ejer af Kjærgaardsholm i Salling. Han havde 7 Børn, af hvilke kun Sønnen Holger og Datteren Karen blev voxne. Han døde 27. Aug. 1742 paa Tirsbæk i en Alder af 88 Aar. I det hele bleve de Medlemmer af denne Familie, der bleve voxne, meget gamle.

At Anders Rosenkrantz undertiden opholdt sig paa Landting, fremgaar af et Brev fra den kaadmundede Stiftsprovst Tychonius i Viborg 1730 til Oversekretær Møinichen, hvori han søger om Ejsing Kald for en Slægtning Christiern Sahl, idet han skriver, at det ikke var saa galt, om denne "betlede" der nogle Aar, saa Hyrden kunde være efter Kvæget, "thi Deres Exellence veed, at det hele Sogn bestaar af 40 Staadere, Anders Kammerjunker, naar han er paa Herregaarden, uberegnet".

6. Maj 1712 lod Anders Rosenkrantz optage Tingsvidne om, hvorledes i hans Fraværelse den østre Længe paa Landting var afbrændt. "Ilden sig optændte uden Nogens Afvidenhed, hvorfra var kommen, Julenat sidst afviget ved Midnatstid; efterat alle Folk der paa Landting sig havde lagt til Hvile, afbrændte den ganske grundmurede østre Længe, 2 Loft højt Hus paa Borgegaarden med meget Gods, som der udi var, af Kobber, Messing, Tin, Jærn Trævare og Husgeraadskab, saa og begge Lofterne fulde af Korn, hvoraf det meste var Rug af Gaardens egen Indavling og Tiender, som paa den Tid alt fandtes aftærsket, formedelst at Øxne efter gammel Skik gives fra det første, de indkomme, og til Jul Rughalm til Foder: endog var der foruden henlagt Skylderug, ja endnu Malt og Boghvede, saa stor Ynk var at se, man deraf ej noget kunde redde formedelst Ilden saaledes ved Nattetid, inden Folk blev det var, og dertil kom, helst Gaarden ligger noget vidt separeret fra Byer og andre Steder, allerede havde faaet for meget Overhaand". Den afbrændte Længe var beboet, thi det hedder i Tingsvidnet, at de, der sov her, undkom med Nød og Næppe.

Anders Rosenkrantzes Søn Holger blev fra lille af opdraget hos Farbroderen paa Glimminge, og denne indsatte ham til Arving af Glimminge; fra denne sidste stammer den svenske Familie Rosenkrantz.

Anders Rosenkrantzes Datter Karen blev paa Landting 1718 viet til Niels Linde, der med hende fik Part i Landting. Dette Parti var næppe standsmæssigt, men det maa antages, at Svigersønnen ved sine mange Penge har opvejet sin unge Adel. Anders Rosenkrantz sad vistnok i daarlige Kaar og satte Landting til Auktion 1725. Niels Linde boede paa Tirsbæk ved Vejle og havde Landting i Fællesskab med sin Svoger Holger Rosenkrantz til Glimminge. Niels Linde døde 1746, og hans eneste Søn Christen Linde købte 1747 Morbroderens Del i Landting og Stubbergaard, men boede også kun paa Tirsbæk, hvor han blev gift med Maren Loss og døde efter et ulykkeligt Ægteskab 1756. Hans Enke giftede sig Aaret efter med Forvalteren paa Kjærgaardsholm Jørgen Hvas,

siden adlet med Navnet Lindenpalm, der 1758 solgte Landting med Gods til Morten Qvistgaard paa Stubbergaard, der dog strax afstod den til Niels Pedersen Lillelund, Søn af Peder Madsen Lillelund til Rybjerg. Lillelund blev siden Kammerraad og var gift med Mariane A. Bernsdorff.

I Niels Lillelunds Tid var Hovedgaardstaxten, deri indbefattet Nygaard, 100 Tdr. 5 Sk. 3 Fd. Htkr. Og Bøndergodset 282 Tdr. Htkr. i Ejsing og Sale Sogne. I den Tid plagedes Bønderne stærkt af Hoveri, thi Præsten skriver 1766 at de ingen Tid havde at bruge Fiskeri "formedelst Avlingens Drift saavel ved deres egne Gaarde som og ved Hovedgaarden Landting og dens underliggende store Ladegaard Nygaard, der er størst paa Avlingen og kan stalde langt flere Øxne end Landting og derfor skaffer Bønderne nok at oppasse med ideligt Hovarbejde".

Da Niels og Christen Linde ikke boede her, var Morten Hemmer Forpagter af Nygaard med Bolig paa Landting, hvor han var Godsforvalter. Over ham og hans Hustruj findes et stort Epitafium i Kirken, der indeholder deres vigtigste Levnedssforhold.

Niels Lillelund døde 1768 og efterlod sig en Søn Peder, der blev Ejer af Ørndrup, og en anden Søn, der blev Pæst i Brøndum i Salling. Enken blev snart efter hans Død 18. Dec. 1768 paa Nygaard viet til sin Kusk Peder Hansen, der dog allerede var en midaldrende Mand, thi ved sin Død 23. Avg. 1797 var han 75 Aar gammel. Han var vistnok en dygtig Mand, der ogsaa blev Ejer af det halve af den store Kjærgaardsholm i Salling, om han end var noget nøjeregnende og efter Sigende haard mod Bønderne. Han har ikke faaet Lejlighed til at opføre den nye Hovedbygning, som hans Formand havde haft til Øjemed, og har vel ej heller haft Sans for at opbygge den gamle Adels Ruiner. Han fik dog Titel af Kammerraad og ligger i de gamle Rosenkrantzers Begravelse i Ejsing Kirke, hvor en Messingplade paa hans Kiste bærer følgende Indskrift: Her under gemmes den jordiske Del af salig Peder Hansen til Landting og halve Kjærgaardsholm. Den kgl. Majestæts virkelige Kammerraad, som den 23. Aug. 1797 omskiftede Tiden med Evigheden i sin Alders 75. Aar, hvis Tab føles af hans Enke og 4 Børn. Betænk Læser de dødeliges Lod og Gaven; at have levet uden Rædsel for den bør være enhver Kristens højeste Ønske.

Hans Enke flyttede til Kjærgaardsholm, og Landting sattes til Auktion 1798. Da siges Borggaarden at være af svær Grundmur, 2 Etager høj og med en Del smukke og vel indrettede Værelser. Udsæden til Landting og Nygaard var 85 Tdr. Rug, 40 Tdr. Byg, 180 Tdr. Havre og der avledes 400 Læs Hø; der holdtes 200 Kreaturer, 30 Bæster og 200 Faar. Gaardene og Godset købtes af General-Krigskommissær v. Schmidten til Urup, der solgte Godset og udparcellerede Landting, hvis Hovedparcel købtes af Hansens Søn Niels Tideman Hansen. Foruden denne Søn havde Hansen en anden Søn Niels Lillelund Hansen, der døde 16. Jan. 1800 i Viborg og kaldtes "Literatus", en ugift Datter og Johanne Katrine, der var gift med Konrektor Tetens i Viborg.

Den yngre Hansen, der ogsaa blev Kammerraad, udparcellerede Gaarden yderligere og holdt saaledes 1804 Avktion over en Del Marker og Enge. 1812 forsøgte han Udparcellering igen og satte alle Parceller til Avktion;

Hovedparcellen skulle kun være paa 100 Tdr. Land med 7-8 Tdr. Htkr., der kunde drives med 2 gode Hese. I Tegloven kunde brændes ad Gangen 18-20000 Mursten og 2-3000 Tagsten. Skoven, der bestod af Eg og Hessel, skulde deles i 2 Parceller à 2-3 Tdr. Land og der var et Indelukke i Skoven paa 6-7 Tdr. L. Desuden var der Skovhuset og 4-5 andre gode Huse. I de daarlige Tider fik han ikke solgt, men 1814 fastsattes en ny Avktion, da var Gaardens Hartkorn 20 Tdr. Htkr. med Afbyggeren Rusbjerg paa lidt over 1 Td. Htkr. Besætningen 70-80 Høveder, 12-14 Heste, 70 Faar. ½ Fjerdingsvej fra Gaarden var en lille Egeskov. Han fik ogsaa Gaarden solgt og solgte sit Indbo i Oktober.

Ved Skøde af 27. Juni 1815 overdroges Gaarden til Claudius Hansen Windfeldt, gift med Karen Strandbygaard. 1854 gaves Skøde til dennes Søn Jørgen Bang Windfeldt, gift 1850 med Jensine Ebbensgaard, død 3. Jan. 1866, og efter ham hans Søn, den nuværende Ejer Claudius Hansen Windfeldt, der fik Skøde 29. Jan. 1881.

Den gamle Hovedbygning paa Landting var vistnok meget gammel, især hvis det forholder sig rigtigt, at Skipper Klements Skibe 1534 ere blevne beskudte fra Taarnet, men i hvert Tilfælde vare de andre Bygninger fra det 16. Aarh. Og sandsynligvis opførte af den Axel Rosenkrantz, hvis Gravmæle er i S. Dionysii Kapel i Ejsing Kirke, medens Taarnet kan være ældre. Iøvrigt har Landting ligget paa samme Sted længe før Rosenkrantzernes Tid og de Forsøg, som Præsten 1766 gør paa at udlede Navnet paa Ultang og Landting, ere uden Betydning. Landting hed i ældre Tid Langtind, hvilket ventelig hidrører fra den ældste Bygnings lange Tinde eller høje Gavl.

Den nævnte Beretning fra 1766 lyder saaledes: "Vist er det, at Gaarden er bygget af en Rosenkrantz, hvis Vaaben udhugget i en blaa Sten uden Navn og Aarstal er opsat i Muren over den hvælvede Port til Borgegaarden i Taarnet, hvis Spir siges at være nedskudt af den Sørøver Skipper Klemen, der i forrige Tider skal have besejlet Limfjorden og med sine Fartøjer ofte læderet de paa begge Sider af Fjorden beliggende Herregaarde, men til Vederlag blev da ved Stykkerne (Kanonerne) fra Landting Taarn saa tilstrækkelig hilset, at han ilde tilredt maatte retirere sig sejrløs.

"Om Oprindelsen til Gaardens Navn rullerer en gammel Tradition, at da bemeldte Rosenkrantz var hjemkommen fra sin Udenlandsrejse, tog han sig for at bygge en Gaard just paa den Sted, hvor han først paa sin Jagt kunne træffe et Dyr, der havde lange Tænder. Jagten blev da ansat og lige til vester her fra Præstegaarden, ikke langt fra Fjorden, blev fældet en Ulv, hvor han da resolverede at bygge Gaarden Ulvtand, som siden er forandret til Ultang. Jagten blev derpaa videre fortsat til sønder, hvor Hundene i en Eng rejste et Vildsvin, af hvis endnu længere Tænder Rosenkrantz kaldte Gaarden Langtand. Gaarden blev da sat just paa samme Sted, som Vildsvinet blev skudt i den bløde Morads, med Volde og dybe Grave omkring.

"Bygningen er nu meget forfalden, men Seigneur Lillelund, som nu er Ejer deraf, agter til Foraar at lade Gaarden, hvis øverste Hus for 60 Aar siden brændte, nedbryde og af ny opbygge, hvortil han alt har forsynet sig med Tømmer og Kalk; af Mur- og Tagsten har han Forraad nok paa sin Tegplads, ikke langt fra Ladegaarden, hvor Niels Linde i sin Tid lod indrette det bedste

Teglbrænderi, der findes i Nørre Jylland, hvorfra udføres mange Tusende Sten og afhentes ved Sejladsen paa Limfjorden, Vesten for Borgegaarden, ja langt derfra, ligger Ladegaarden, en smuk anselig Bygning af 4 ny Huse. Laden blev sat af sal. Christen Linde og Fru Maren Loss af Grundmur paa den vestre Ende, hvor Bogstaverne til deres Navne med Aarstallet 1751 er opsat og hæftet til Jærnkere indlagte i Muren.

”Det store Taarn er indvendig bygget med mange Kamre, et over et andet til det øverste med mange underlige Løn- og Omgange”.

Den gamle Gaard, der laa paa en Holm i en lav Eng og var meget forfalden, ligesom den laa langt fra Ladegaarden og ubekvemt for Nutidens Avlsbrug, blev nedreven omkring 1860 og da opførtes et nyt Stuehus ved Ladegaarden. Som det siges 1766, saaledes siges det ogsaa i Amtsbeskrivelsen 1833, at Hovedbygningen var i en jammerlig Tilstand og at der kun var ubetydelige Rester tilbage af Skoven, der var ødelagt til Teglværkets Drift. Landskabsmaler Kruse fra Fur har afmalet Landting 1845 i sit Haandskrift ”Nørrejyllands Mærkværdigheder” i ant. top. Arkiv. Denne Tegning fremstiller en høj 2-Etages Hovedbygning med gotiske Gavle med 4 smaa Vinduer for oven og 6 store, vistnok nyere, for neden. Der ses ogsaa i en Sidebygning noget som et Taarn, men det er lavere end Hovedbygningen, saa det gamle høje Taarn altsaa da var forsvundet.

Det store Taarn maa iøvrigt være restavreret 1654, thi dette Aarstal med Indskriften Mons Rosenkrantz, Fru Sophia Bille og med disses Vaaben fandtes paa en Sten 1772; samme Vaaben fandtes da ogsaa paa en Sten, der havde siddet over en Kamin.

Nygaard

Denne Gaard var allerede 1660 en Ladegaard under Landting og blev af Niels Lillelund forsynet med et stort teglhængt Stuehus.

Aar 1800 solgtes den fra Landting, da var dens Besætning 100 Stude, 12 Køer, 10-12 Bæster, 60-70 Faar. Dens Hartkorn var 23½ Tdr. Htkr. og til Gaarden hørte Heltfiskeri ved Gjeddal og Fiskeri i Rimmerminde Aa. 1815 ejedes den af Christen Lundsgaard, der vist allerede havde købt den Aar 1800, thi i dette Aar solgte han Lergrav. Han satte 1815 Gaarden til Avktion og den købtes af Erik Houmark, der døde 6. April 1821. 1822 overtoges den af Statsgældsdirektionen, der havde ydet et Laan af 16000 Rdl.

1841 skødedes Gaarden til A. F. Lundsgaard, der 1846 købte Estvadgaard og 1847 solgte Nygaard til Johan Frederik Haubro, der 1874 solgte den til Frederik Hansen, som 1892 overdrog den til sin Søn Thorvald Hansen.

Ejsing Kirke.

Denne Kirke er oprindeligt bygget i Rundbuestil, vistnok i Begyndelsen af det 13. Aarh., af tilhugne Granikvadre; i Korets østre Ende, der er uden Runding,

findes endnu et rundbuet Vindue. Dertil er i Slutningen af Middelalderen (c. 1400) føjet et Sideskib paa Nordsiden, bestaaende af, 4 Hvælvinger, og et hvælvet Kapel, med Kalkmalerier, der ved en gammel Mur er skilt fra Sideskibet. Udvendig set ser det ud som 5 forskellige Tilbygninger, men de ere aabenbart foretagne samtidig for at udvide Kirken. Disse Tilbygninger bestaa af Mursten for oven, men tilhugne Granitsten forneden, hvilke sidste følgelig ere tagne fra den nedbrudte nordre Kirkevæg. Samtidig her med er bygget St. Dionysii Kapel til Kirkens Sydside, der ogsaa forneden er Kampesten og ellers Mursten. Disse Tilbygninger hidrøre vistnok fra Fru Karen Henriksdatter, Aage Puders Enke, I det nordre Sideskib har der været en Indgang. Indgangen til Kirken gennem Vaabenhuset paa Kirkens Sydside har en rund Granitpille paa hver Side, men Overliggeren er indmuret i Kirkemuren til højre for Vaabenhuset. I det hvælvede Sideskib findes Series Pastorum, opsat 1751 af Præsten Jens Møller, en lukket Stol, der har tilhørt Præstegaarden, med Navnetræk M.A.M. og derover en Krone. I Kirkens vestre Ende er et Krucifix. 1766 hang over Triumfbuen et Krucifix og paa Siderne stode paa en Tværbjelke Johannes og Paulus, hver med en Tavle i Haanden med Bibelsprog. En spidsbuet Indgang fører til Taarnet, der er hvælvet og opført ved Enden af den oprindelige Kirke, det er restavreret 1774; udenpaa staar Navnene P.H.S.M.A.B. (Peder Hansen, Mariane Bernsdorf).

St. Dionysii Kapel, der er hvælvet, var oprindeligt indrettet for Tilbedelsen af denne Helgen, hvis Billede endnu er til, men i en forkommen Skikkelse. Billedet beskrives saaledes 1772 af Arkivtegner Abildgaard: "Dionysii Billede af Træ, 1½ Alen højt, er malet med bleg rødagtig ydre Kjole, neden ses en blaa Underkjole, i den venstre Haand holder han forved sig en katolsk Bispehue og i den højre har han efter Sigende holdt et Scepter (maaske rettere en Bispestav); nu er Staven borte og med den højre Hand støtter han til Bispehuen. Habiten er Munkehabit og Hovedet er borte". Hovedet var dog tilstede 1766, da Præsten beskriver Billedet og siger, at det havde en forgyldt Krone paa Hovedet.

Billedet stod bagved et muret Alter og bag det var en hul muret Vindeltrappe, hvorpaa Præsterne kunde staa op bagved Billedet. Da 1734 Biskop Anchersen holdt Visitats og Otto Lassen blev ordineret til Præst i Snejbjerg, bad Biskoppen Præsten om at bevare Billedet som en Antikvitæt, medens Alteret skulde rives ned. Billedet blev derpaa hensat i den hule Vindeltrappe. Det egentlige Alter var dog allerede nedbrudt tidligere og Billedet flyttet fra den oprindelige Plads, hvorom følgende Indskrift minder:

"Dette Capell, som du her seer, I Pavedom har været,
Hvor Dionysius med Fleer paa sin Maneer har læret,
Af Hannem hafver det sit naun til en ældgammel Minde,
Nu bruges det til bedre gaun, Sligt er ej meer at finde.
Til Kiendetegn staaed her af steen et lidet Alter muured,
Her staaed foruden Kiød og Been dend Munch af Træ og lured.
Mand toeg det bort med dends behag, som Kirken havd' at raade,
Dom-Prousten udi denne Sag Samtycte uden Baade.
Sligt drev dend Ædle Danske Hælt Mogens Rosenkrantz til veje,
At naar Hand blev af døden fælt, Hand denne Sted kund' eje,
Han lod her under Kirkens Tag sin Lejested beramme

Paa sin og sines Velbehag Dend Æld-Uhr-gamle Stamme."

Mogens Rosenkrantz lod altsaa indrette sin Begravelse under Kapellet, hvis Gulv er nogle Trin højere end Koret, og i selve Kapellet "havde han sin Stol og magelig Plads nok til at spadsere paa efter Sædvane under Prædiken". 1765 indrettede Niels Lillelund til Landting en indelukket Stol i en Del af Kapellet, "med smukt udskaaret Blomsterværk malet og forgyldt, Kirken til stor Sirat og Prydelse".

Begravelsen under Kapellet er imidlertid af endnu ældre Datum; saaledes er i Kapellets østre Side indmuret en blaa Sten, hvorpaa er udhugget Axel Rosenkrantz med bart Hoved, rødt Haar og Skæg i fuld Rustning med Stormhuen sat ved Fødderne, og hans Frue i sid sort Kjortel med et smalt hvidt Forklæde, tilligemed deres Anetavle.

"Sie Guds Lam, som borttager alle verdens Sønder. Under thene sthien ligger begravet Ærlig og Velbørdig Mand Axel Rosenkrantz thil Langthindt og Hans Kiære Høstrue Frw Berthe Knobsdaatter. Og døde Hand paa Langthindt aar 1551 then Onsdag næst efter Vor Frue dag Kiørmøsse then 4de Februarii. Og døde Frw Berthe og paa Langthindt i samme Aar then 20de Febr. Gud almægtigste unde thennom baade en glædeligh Upstandelse med alle throe Christne paa then yderste dag thil ævig glæde og Salighed. Amen."

Indgangen til Begravelsen er siden forsynet med Niels Lillelunds og Hustrus Navnetræk. Den er ogsaa benyttet længe af Ejerne af Landting. Følgende Indskrifter fandtes paa Kisterne 1766:

"Her under hviler Dend Mand, ej alleene for sine Forfædres berømmelige, men og for sine egne høj-priselige Meriter tilbørlig kand kaldes Høy Edle og Welbaarne, Gudfrygtige, Fromme og Oprigtige Herre Sl. Mogens Rosencranz til Glimminge, Landting etc. Hvilcken Saasom Hand havde arvet en høj byrd og et ædelt Navn ved Fødselen af sine Højædle og Welbiurdige Forældre Holger Rosenkrantz til Glimminge etc., og Frue Lene Gyldenstjerne til Bierregaard Anno 1622 d. 30te Maji, Saa har Hand og artet dem i at formeere og bepryde Saadan sin herkomst, der er een af de ældste og én af de ædelste, Med de yndigste og ypperligste Dyder, som saaes eendeel af dend lyst, hand havde, og dend fliid, hand anvendte paa boglige og lovlige Studeringer for at ligne sine Forfædre i Gudsfrygt og dyb Lærdom, eendeel af dend ustraffelige Vandel, hand førte, og de priiselige idretter, hand øvede sig udi for at opnaae dem i Mandige Bedrifter og Loffværdige forretninger. Hand blev derfor efter éen og atter en anden vidt og langt giorte, men Sig til des meere dygtighed og æresforøgelse Vel-fuldendte Uden Lands Rejser betroet først af de højeste Charger i Krigs Tider for sit uforsagte Moed og Vel-meente Nidkierhed for sin Konges og Fædrelands Roe og Velstand, Saa og siden af de Værdigste bestillinger udi Freds Tider for sin uforfalskede oprigtighed og velbekiendte Redelighed i alle høye ærender og forretninger. Saa at Hands Gudsfrygt, Ærlighed, trofasthed og godhgiertighed har derfor og baade forhvervet ham et lykosaligt og langt liv af Gud, at Hand Saae sine Børn og Børnebørn med Glæde uden Sorg, Bar sine graae Haar med Sundhed uden svaghed Og opnaaede en god Alder med førlighed uden 2 eller 3 Maaneders ringe Skrøbelighed nu sidst, førend Hand d. 17de Maii Anno 1695 sagte og Salig hensov udi sin alders

73 aar, som hand havde fuldendt saa Nær som 13 dage, Saa og lagt tilbage efter Ham hos alle brave og retskaffne Folk et Udødeligt ærefuldt Minde, som skal leve, saalænge Nogen lever, der veed at sette priis paa Dyd og Mandighed og paa gammel troe og love.

Herudi ligger henlagt det jordiske, der var en Boelig for dend Dydfuldkommende Siæl, som vi kand mindes af at være givet Nogen blant de ædleste af Kvinde-Kiønnet, saasom hendes priiselighed og fornuftighed var bekiendt af fleere ved Røgtet, end der havde seet Hendes Person med Øjne. Hun var dend Høy Edle og Welbaarne Frue, Frue Sophie Bilde til Damsboe etc., hvilken ej alleene nød stor ære for sin høye adelige byrd-æet, thi dend berømmelige sidste Danske Rigens Marsk Hr. Anders Bille til Løvismoese etc., var Hendes Fader og dend Høj- og Welbaarne Frue, Frue Sophie Rosenkrantz til Broebygaard var Hendes Moder, som føde hende paa Ruegaard i Fyen Anno 1634 d. 15. Febr., Men og Naaede stor Afhold for sin Medfødde ypperlige Art og Natur, der yttrede sig hos Hende fra første ungdom udi en yndelig Gudsfrygt og synderlig Dyds fliid, Hvorudi hun til alles forundring kom før aar og alder til fuldkommenhed. Hvorfore Hun, der var dend værdigste for sin dydelighed iblant Jomfruerne, blev og i sit lykkelige Giftermaal, som skeede Anno 1651 d. 24de Augusti Med én af de Ædelste og Braveste Kongens Mænd Høy Edle og Welb. Mogens Rosenkrantz til Glimminge etc., agtet og æret for dend Gudfrygtigste, Frommeste og Viseste iblant Fruerne. Hendes Gudsfrygt lod hun see i dend hellige Skriftes iidelig Læsning, I Guds huuses flittige Søgning, i sine visse bede-timers dalig opagtning, i sine Kiære Børns gudelige Opdragelse og i hendes gandske Huuses allvorlige Tilhold at dyrke og paakalde Gud Morgen og Aften. Hendes Fromhed blev roset af Hendes Herre, priiset af hendes Børn, æret af hendes Tienere, berømmet af de Riige og Velsignet af de Fattige. Hendes Viisdom var ej alleene en Redning og Rettelse for sine egne, Men endog et got Raad for de fremmede. Formedelst saa dydefyldt et Levnet fik Hun en Naadefuld Løn, som var et Langt Lyksaligt liv, Thi der Hun havde faaet ære for sine Børn og Glæde for sine Børne-Børn, lod Gud hende slutte sit Livs Maal paa Dams Boe i Fyn Anno 1699 d. 9de Januarii med en god rørig Alderdom og fulgte sin Salige kort forhen Afdøde Herre ind for Guds Ansigtbeskuelse i det ævige Liv, eferat hun her i dette timelige liv havde været beskuet af verden i 65 aar mindre end 34 dage, saasom et Dyds Spejl, Men nu opliuses Hun i Himmelen af Guds Ansigtsherlighed som en Salig Helgen og er i Minde paa jorden blant alle Gode som en Troe Christen.

Herunder hviler Høy Edle og Welb. Frue, Frue Sophie Bilde, som er fød paa Søegaard i Fyen Anno 1664 d. 2den Julii. Hendes Fader Var Høy Edle og Welb. Steen Bilde til Thiirsbeck. Hendes Moder var Høy Edle og Welb. Frue, Frue Karen Bilde, Og kom dend Sl. Frue i Egteskab Anno 1686 d. 28de Februarii Med Høy Edle og Welb. Herre Anders Rosenkrantz. Udi deris Kierlige, yndige og fornøyelige egteskab, Nemlig 20½ Aar har Gud Velsignet dem med 7 børn, de 2 ere døde, af de andre lever endnu 2 Sønner og 3 Døttre. Anno 1706 d. 23de Augusti er den Sl. Frue i Herren Salig hensovet paa Thiirsbeck, efter at hun her i Verden haver ført et meget Christeligt skickeligt, Gudfrygtigt og berømmeligt levnet 42 Aar 7 Uger og 3 Dage. Gud forleene hende Med alle Troe Christne en Ære- og Glæde-fuld Opstandelse paa dend yderste dag.

Herunder hviler Høy Edle og Welb. Nu Sl. Jomfrue Sophia Rosenkrantz, fød paa

hendes Fædrene Gaard Thiirsbeck Anno 1690 d. 8de August. Hendes Fader er Høy Edle og Welb. Anders Rosenkrantz til Landting, hendes Moder Høy Edle og Welb. Frue Sophie Bilde til Thiirsbeck, og døde samme sted d. 19. Maji 1711, da hun var 28 Aar 40 Uger og 4 dage gammel.

Legemet i denne Boelig sover tryg og hviler roelig,
Siælen er i Herrens Haand.
Begge skal dog samlet være og igien opstaae til Ære,
Naar All-ting er endt ved Brand.

Her i er lagt til legemers hvile Høy Edle og Welb. Nu Sl. Juncker Steen Rosenkrantz, fød paa hands Fæderne-Gaard Thiirsbeck Anno 1692 d. 2. Maji, Hands Fader er Høy Edle og Welb. Anders Rosenkrantz osv. Hand aflagde sin dødelighed til ævig herlighed paa sit Føde-Sted d. 11te Junii 1711 i hands Alders 19de Aar 5 Uger og 5 dage."

Iblandt de mange Kister, der endnu findes her, er ogsaa en over den 1797 afdøde Kammerraad Hansen til Landting.

I Sideskibet findes følgende Epitaphier:

"1660 lod Erlig og Welbyrdig Mand Mogens Rosencranz til Glimminge, kgl. Befalingsmand over Lundenis Amt, som i sidste Svenske Fejde førte imod Rigens Fiender dend Skaanske og Sællandske Adelen Ros-Tieniste og Esquadroner Og en Oberst Lieutenant ofver dend Sællandske, Dette Oprette ofver sin Kiere Broder Erlig og Welbyrdig Christian Rosenkrantz til Landting, Hvilcken, efter at Hand 3de Gange med største berømmelse havde beseet Spanien, Italien, Franckerig, Engeland, Holland og det gandske Romerske Rige, er Hand Anno 1643 i dend da værende fejde mod de Svenske kommen i C. 4ti Tieniste først for Fendrick, siden for Capitain ofver Dragonerne. Der Krigen var endt, rejste Hand atter ud igjen med Welb. Herman Krag i dend Francoiske tieniste under Welb. Oberst Christian Frises Regiment til Hest og Blev Major. Anno 1648 d. 8 Augusti blev hand i en Træffning mod de Spanske imellem Deirheim og Neustadt in der Ober-Faldzen ved en Landsbye kaldet Buzback Og efter at Hand var dødelig Qvæst og hands Hest Skudt, fægtede Hand endda til fods, blev saa paa Walstedet, ligger begravet til Neustadt i hands alders 33. Plus faire qve monstret.

Dig bør stor Priis Du Danske mand
Af Rosencranzes Slegter,
Saa vel i vort som fremmet Land,
Der Du mod Fjenden fægter,
Men allermeest dit Tapfer Moed
Og uforsagte Hierte
Sig derudaf erkiende loed,
At heller du med Smerte
De Spanskes Skud fordrage vil
Og heller underligge,
Ja heller sette Livet til,
End Livet af dem tigge.
Ach, burde vel det Fædre Land

At miste saadan ære
At miste saadan Tapfer mand
Og saa forladt at være?
Dog det er nock, at vi har hørt
At Du med Roes har feget,
Saa Længe Du et Lem har rørt,
Saa længe Du har meget.
Du døde der, Du lever her,
Du lever, hvort vi vancker,
Dit Navn for All' udødeligt er
Og Alderdom ej sancker.

Memento Mori. Epitaphium Ofver 2de I Live Elskværdige I Døden
Himmelværdige, I Graven Priisværdige Ægtefæller, Hustruen, Dend i Live Wel
Edle og Livsalige Nu i Døden Himmel-Salige Matrone Mad. Magdalene Sybille
Hejde, Hvis dydelige og Jordiske Deel, som her under bevares, fik Liv i verden
aar 1702 d. 3die August Udi Giødstrup Præstegaard. Hun levede først i sine
Forældres huus Som en Elskværdig Daatter, Høyst elsket af sin Fader dend
Guds Mand, Forhen Velærværdig Hr. Mogens Heide, Sogne Prest for Snejberg
og Tørring Meenigheder, Og sin Dydige Moder Wel Edle Mad. Maren
Christensdaatter Juul. Hun levede siden i sit eget huus Som en Priisværdig
Hustrue, Da hun Aar 1728 d. 3die Decembr. Kom ved Guds Raad I Egteskab
med Wel Edle og Høyfornemme Seignr. Morten Nielsøn Hemmer. Med Ham hun
levede til sin døds dag Saa Eenig og Kierlig, som det havde været een dag, Vel
uden livs frugt i 33 Aar, Men dog med des Større Aandens Veldædige frugter
Som en Opbyggelig Huus-Moder At antage 8te andre Børn udi sit Huus Til saa
Omhyggelig en Ophold og fremtarv, Som de havde været Hendes egne, Da
hun endnu lever i deris hierter Og æres i hendes Støfv, indtil de Selv bliver til
Støv. Hun levede, saa længe hiertet levede i hendes bryst, Med Et hengiven
hierte til Gud og hands ord, Et Trofast hierte til hendes Egtefælle, Et
omhyggeligt hierte for sine antagne Børn, Et Gavmildt hierte til de Trængende,
Et got hierte til alle. Hun lod af at leve i Verden 1762 d. 9de April, Efterat Hun
saa vel havde levet sin tiid af 59 aar 8 Maaneder og 5 dage. Hendes Dyd bør
leve hos alle Skiønsomme Efterlevende I en U-forglemmelig eftermæle.

Manden, Dend forhen Wel-Edle og Fromme Nu til ævig hvile henkaldet Salig
Mand Seignr. Morten Nielsøn Hemmer. Hvis Legoms Støv her under Gjemmes i
jordens Støv, Hvis Levnets Lob begyndte i Verden Aar 1692 d. 2. Julii, Hvis
Lives alder blev ført som en lydig Søns Udi sine Forældres huus. Faderen Dend
Høy-Agtbare og Welfornemme Niels Rasmussøn, Borger udi Schive, Og
Moderen Wel-Edle og Gud-Elskende Matrone Maren Andersdaatter, Som vel
ved døden forlod Ham Eene med Opdragelse, Men Herren antog Ham ved sin
viise Raads Førelse Og ledte Ham igiennem 3de Husbonders tieniste, Først hos
Wel-Edle Seign. Thøger Ostenfeld til Lundgaard, Dernest hos Wel-Edle Seign.
Niels Overgaard til Qvistrup, Endelig hos Welbaarne Hr. Niels Linde til
Kiærgaardsholm etc. Hvor Hand som en Troe Tienere blev Satt i 4 Aar Til en
Troe Huusfoged over 4 Herregaarders Opsigt, Og for denne sin retfærdige
Forhold befundne Troeskab, U-Trættet Arbejde, Langvarig Tieniste i 16 Aar
vandt Ei alleene Hosbondens yndist og belønning At betro Ham sine Vigtigste
Ting til forretning, At bebreve Ham Landting til Boepæll og Vaaning, At forunde
ham Nyegaard i sin Tiid til Forpagtning, Men endog vandt derved sin i live

Hustrues højagtelse, Dend Vel Edle nu i Gud henhvilende Salig Madame Magdalene Sybille Hejde At ofvergive Sig til Hands Kiære Brud og Egtefælle, Som ved Guds Raad blev fuldbiurdet d. 3. Decembr. 1728, Og ved Guds Naade Velsignet, undtagen livs Arvinger, Udi 33 aars højpriiselige og mageløse egteskab, Da Dødens Bitterhed vel brøed dette Egteskabs livsalighed, Men erstattede Ham det Tab ved sin dødelig Afgang Anno 1763 d. 27. Januarii Til en ævig Samling med sin Sl. Egte-Mage i himmelen, Da hand her havde været en Retsindig Mand og god Christen, Velsignet af Gud, yndet af de Høye, agtet af sine Liige, Elsket af de Ringe, Opriftig og Tienstfærdig Mod alle Og Saa skrevet Sig Selv dend bedste Grav-Skrift i alles Minde, Da Hand i sin Alders 73. aar forloed Verden Og efterlod sig Et god-gjørende Navn og berømmelig Eftermæle Anno 1763."

I den østre Hvælving, der i ældre Tid var Skriftestol, er Begravelse for Præsten Schousboe og hans første Hustru. Deres Kister have følgende Indskrifter:

"Herunder hviler Ærværdig og meget Wellærde Sl. Hr. Hans Schousboe, Barnfød udi Schousboe i Fyen Anno 1683, Velmeriterede Sogne Prest for Eising Meenighed udi Ginding Herret i Hassysel udi 16 Aar 11 Maaneder 3 Uger 5 Dage, døde i Eising Prestegaard 1724 d. 22de Maji udi hans Alders 41 Aar. Gud give Ham med alle Hellige og Udvalde en glædelig og ærefuld Opstandelse. Her gjemmes da i disse Fiæl Hands Legome, hos Gud hands Siæl, I ævig glæde frydes, Hand leved vel, en Salig Død Hand derfor og af Verden nød, Med Kronen Hand nu prydes.

Udi en ærefuld Opstandelses Haab hviler udi denne Kiste dend Hæderbaarne og Dyd Edle nu hos Gud Salig Matrone Mette Cathrine Pedersdaatter Biering, fød i Fyen udi Berning Prestegaard Anno 1686 d. 3die Decembr., Kom i egteskab med Hæderlig og Wellærde Hr. Hans Nielsøn Schousboe Anno 1708 d. 3. Julii, levede sammen 7 aar 38 uger 4 dage og avlede 2de Sønner og 4 Døttre, døde Anno 1716 d. 21de Septembr. udi alder 30 aar 2 maaneder og 2 dage."

End videre en Gravsten i Træramme med Indskrift over Præsten Provst Knud Christensen (+ 1628).

Det er optegnet 1766, at Morten Hemmer 1742 har skænket Kirken et Jærnsprinkelværk foran Alteret og i sit Testamente 200 Rdl. for sit Epitafium, som særlig skulde anvendes til en ny Altertavle og anden Prydelse, "dem Kirkepatronen Seign. Lillelund med flere af sine egne redelig har forbrugt".

Altertavlen, der forestiller Kristus paa Korset, bærer Aarstallet 1764 med Niels Lillelunds og Mariane Bernsdorfs Navnetræk. Paa den ældre Altertavle stod Erik Rosenkrantz og Fru Maren Juels Navnetræk 1598. Alterstagerne synes at være fra Christian IV's Tid. Prædikestolen bærer Aarstallet 1656 og er oprindelig bestemt til Viborg Domkirke, men da den fandtes for lille, blev den overladt Mogens Rosenkrantz.

I Kirken hænger en 7armet Lysekrone, med N. Lillelunds og Hustrus Navnetræk 1766.

Døbefonten af Granit, er meget gammel og har en Afbildning af Adam og Eva og en smukt dekoreret Sokkel. Den bærer følgende Indskrift med lignende Bogstavformer som den nedenfor nævnte Sten paa Kirkens Yderside: In nomine patris et filii et spiritus sancti (I Faderens, Sønnens og den Helligaands Navn).

Klokken er nylig omstøbt. 1766 sagdes den at være saa stor, at den kun junde ringes af 3-4 Karle, men der var dog ogsaa enæ mindre Klokke. Paa den store læste Abildgaard 1772: Anno domini mdxv jhesus nasareus rex iudeorum. Maria ieg heder, i eysing sogne ieg stobt. Gud til lof, sanctus dionisius oc alle guds hielen til lof oc erre, fru sancte anne siel tridi. Amen.

1650 blev der indstillet til Kongen, at Kirken behøvede et nyt Klokkeværk. Klokken var taget ned og kunde ikke ringes, førend samme Klokkeværk blev hugget af ny. Selve Kirken var forfalden, fordi en Mand, som i 6 Aar havde Landting i Forpagtning, oppebar Kirkens Indkomst og ikke vilde lade det brøstfældige forfærdige, og han rømte siden bort. Desuden var sal. Holger Rosenkrantz for samme Mands Forsømmelse bleven Kirken en Sum Penge skyldig, og 1/3 af dens Beholdning var befalet afgivet til Sorø Kirkes Reparation. Kongen tillod derfor 31. Marts 1650, at hele Beholdningen maatte anvendes til Kirkens Istandsættelse. En mærkelig Indskrift udført med Majuskler med Undtagelse af e i ejus, hvor us betegnes med en Krølle, findes paa Kirkens søndre Mur imellem Taarnet og Vaabenhuset. Indskriften er formodentlig ved en Ombygning vendt paa Hovedet, thi oprindelig maa den nuværende nederste Linie ACERVS FILI have været øverst. Den læses saaledes: Acerus filius Tvconis Cabbi et domine ejus Ide. Deus. Det er: Asser, Søn af Tyge Cabbi og hans Frue Ide. Gud. (Afbildet men utilfredsstillende i Ny Kirkehist. Saml. II. 574. For den nøjagtige Aftegning som for mange andre Oplysninger takkes Hr. Lærer Kristensen i Mundbjerg.) Stenen er lidt over 1 Alen lang og 3 Kvarter bred og Indskriften omgiver et Kors, hvor Midtpartiet udgør en Rektangel og Armene ligeledes ende i Rektangler. Imellem Korsarmene findes de Bogstaver, til hvilke der ikke var Plads i Randen, nemlig de deus. Domine betegnes med DNE med Streg over N. Denne Sten er vistnok foruden at være Ligsten, tillige Betegnelse af, hvem der har ladet Kirken bygge, og til Minde om Asser Tygesens Forældre, thi den er sikkert indsat i Muren, da Kirken blev bygget. En Knud Kabbi nævnes 1255 som en af Rigets Stormænd, og Navnet Kabbi forekommer oftere i det 13. og 14. Aarh., men de nævnte Personer, der formodentlig have ejet Landting, nævnes ellers ikke. Østen for denne Sten er en anden med 6 femkantede Figurer i rund Fordybning.

Præster.

Gregers 1349.

Lave 1422.

Lavrids Winther 1475, 1486, førte Stjernejulernes Vaaben.

Peder Jensen 1539.

Peder Markvardsen 1544.

Christen Knudsen 1568, 1584.

Knud Christensen 1589 -1628.

Knud Pedersen Hørdum 1629-32.

Søren Jensen Bilbjerg 1632-65.
Søren Rasmussen Malmø 1665-1707.
Hans Mikkelsen Schousboe 1707-24.
Laurids Christensen Winther 1724-28.
Hans Hansen Grøn 1729-30.
Jens Nielsen Møller 1730-82.
Christoffer Berntsen Mulvad 1782-1802.
Jørgen Koefoed 1802-19.

Ejsing fik 1735 Handbjerg til Annex, men blev 1819 Anex til Sale.

1593 klagede Ingeborg Lavridsdatter over Hr. Knd Christensen, at han havde lovet hende Ægteskab, men ikke indfriet sit Løfte, og efterat han var kaldet til sin Faders Kapellan, blev det ham forbudt at prædike, indtil han giftede sig med hende. Medens han var trolovet med hende, havde han imidlertid beligget en af sin Faders Piger ifølge Lensmandens og Biskoppens Beretning. Kongen befalede 20. Nov. 1593, at efterdi hans idelige Forseelser ikke ere at lide eller gedulde, men tilbørlig bør straffes, skulde han staa aabenbar Skrifte og lide en tilbørlig og lidelig Straf, men derpaa maatte han stedes til Kald og Prædiken, og gøre Tjeneste som tilforn.

24. Juni 1632 skrev Lensmanden Ulrik Sandberg til Biskoppen, at Holger Rosenkrantz havde bedet ham paa sine Vegne at beskikke en Præst i Ejsing. Han havde nu forskrevet en Person fra Varde at prædike i Kirken, hvem han anbefalede Biskoppen med de Ord: Jeg er saa glad, at de fattige Mænd kunne faa en Sognepræst, den gode Gud unde, at det er sket i en god Tid.

Hr. Søren Jensen fik 2. Dec. 1647 kgl. Bevilling paa $\frac{1}{4}$ af Sale Kirketiende, da han 1642 havde faaet Tilsagn om den første ledige Tiende.

Den ovenfor omtalte Sjælemesse i Kirken for Fru Karen Aages og hendes Efterkommere blev ved Reformationstiden ændret til en Onsdagsprædiken og Præsten beholdt den Indtægt, der var henlagt til Sjælemessen, nemlig Herligheden og Landgilden af 2 Gaarde i Gjeddal, samt Afgiften af Møgeltoft og Tøndeg, til hvilke Herligheden skulde høre under Landting. 1690 fremkaldte Præsten Hr. Søren Rasmussen et Tingsvidne, "at Ejsing er den aller sletteste og ringeste Sogn i Ginding Herred baade paa Ager og Eng og for dens Ringheds Skyld kunne Sognemændene ikke svare Præsten hans Rettighed, som de burde at give og han billigen burde have, at Hr. Søren Rasmussen ikke udi 10 Aar havde bekommet sin Rettighed af Møgeltoft og Tyndeg, som han skulde have for Onsdagsprædiken, nemlig 15 Tdr. Hartkorn og 2 Skp. Havre, og han dog har gjort Onsdagsprædikener mere end hans Formand." Præsten anfører i en Indberetning fra samme Aar som Grunden hertil, at Bønderne bleve saaledes medtagne ved Arbejde og paa anden Maade af den, som havde Herligheden, at de intet kunde yde.

Fra Præsten Hans Schousboe og hans Hustru Maren Pedersdatter, der var Datter af en Købmand i Lemvig og efter hans Død giftede sig med Præsten Hans Rosenberg i Lemvig, nedstammer den adelige Familie Gyldenfeldt. Hans Søn Christian blev nemlig som ung Student Huslærer paa Broholm hos Oberstløjtnant Niels Sehested og blev forlovet med en af Døtrene, hvorfor han

blev jaget bort, medens Familien søgte at tvinge hende ved haarde Midler og fik hende forvist til Bornholm, til hvilken Ø der nægtedes ham Adgang. Efter nogle Aars Standhaftighed opnaaede de elskende dog 1747 Frederik V's Tilladelse til Ægteskab, imod at han gav Afkald paa hendes fædrene og mødrene Arv. Schousboe blev Officer i Bornholms Milits, senere Kommandant i Korsør og 1761 optaget i Adelstanden med Navnet af Gyldenfeldt. Om dette Exempel paa trofast Kærligheds Udholdenhed mod Adelsstolthed og Familietugt findes en læseværdig Beretning af P. M. Stolpe i Hist. Tidsskr. 6. R. 5. Del.

Det var et noget besværligt Annex, Præsten 1735 havde faaet i Handbjerg Sogn med den elendige Kirkevej, der ofte omtales i Kirkebogen i Hr. Jens Møllers Tid, især ved Kørselen over Skjærbæk, hvorover der var Overkørsel nærvæd Stranden, hvor nu Skjærbæk Bro findes. "2. Juledag 1753 faldt mine 4 Hopper i Skjærbæk under Islæg, jeg selv kom lykkelig af Vognen og maatte resolve at vade til Støvleknæerne derover paa Isen, som Gud selv alene styrkede, at den ikke brast."

Samme Præst brugte meget Degne til at prædike for sig. 1732 prædikede oftere den unge Degn i Sale Mfr. Henrik Hulman og Degnen i Hadderup Mfr. Engelstoft. 1733 prædikede Degnen i Hemmet Kristoffer Fjord og Degnen i Estvad Mfr. Hvid. 1735 prædikede Degnen i Bordbjerg Mfr. Tøxen, 1743 Degnen i Sale Mfr. Hans Christian Braad. 1750 prædikede Mfr. Basballe af Landting (formodentlig Huslærer), "som Dagen efter rejste fra Landting, en underlig casus".

Da Præsten blev gammel, kan man ikke undre sig over, at han 1774 skriver: "prædikede Mfr. Brokman i Handbjerg og kørte i Seigneur Hansens Kane, som var en overmaade stor Tjeneste slig Vinter". Det var dog ikke altid, han ønskede samme Persons Tjeneste, thi samme Aar skriver han: "var Barnet fra Landting i Kirke, men skønt jeg selv havde beredt mig til at prædike, maatte efter Seign. Hansens Forlangende Brokman træde i mit Sted, da han aflagde en Prædiken i en Studs".

Kaldet var vel daarligt, men det er alligevel ret komisk at se Præstens Glæde udtrykt i Kirkebogen over indbringende Forretninger. Saaledes skriver han: 3. Marts 1744 viet Peder Madsen og Anne Koch paa Handbjerg Hovgaard. NB. 10 Rdl., det bedste Bryllup hidindtil. 30. Sept. 1746 viet Mfr. Hillebrand Holst og Mademoiselle Anne Sofie Schulz paa Handbjerg Hovgaard. Brud og Brudgom ofrede hver 1 kurant Dukat, af Følgeskabet 8 Kroner og i smaa Mynt 2 Sletdaler. laus deo (Gud ske Lov). 4. Sept. 1750 Marie Rasmusdatter Lund paa Landting viet til Hr. Jens Chr. Vindelin, Præst i Staby, hvorfor jeg blev aflagt med 30 Kroner. Det bedste Bryllup, jeg min Levetid har haft. Laus Deo.

Siden havde han den Sorg at miste Indtægten for Ligprædikener. Han skriver saaledes: "1786 døde der 30 Personer i Sognet, de fleste af Sprinkelsvaghed. Kammerraad Hansen forbød sine Bønder at lade holde Ligprædiken og den Ordre turde ingen overtræde, men bliver vel i hans Tid en sædvanlig Skik". Det ses ogsaa, at Ligprædiken endnu 1790 var usædvanligt.

Glansperioden i Præstens Tilværelse var sikkert Bispevisitatsen 1734, efterat

der ingen saadan havde været siden 1714, om hvilken han skriver:

Fredagen efter 11. Søndag efter Trin. 1734 var Biskoppen Mag. Anchersen af Ribe her i Kirken at visitere, da Mfr. Otto Lasson prædikede her for Biskoppen, og fandt Hans Højærværdighed sig Gud ske Lov vel fornøjet med Ungdommen. 12. Søndag efter Trin. blev velbemeldte Hr. Ottto Lasson her i Ejsing Kirke ordineret at være Sognepræst for Snejbjerg og Tjørring, da Hr. Vitus Bering af Rind efter Forlangende intimerede. Embedet ellers forrettede jeg selv, og efter Prædiken døbte Christen Pedersen af Roest hans Datter Karen, blandt hvis Faddere indfandt sig efter Hans Højærværdigheds gunstige Anledning at ofre: Provsten Hr. Peder Høeg af Estvad, Hr. Vitus Bering af Rind, Hr. Emmecke Hjerm af Vandborg, Hr. Svend Heide af Vejrum, Bispindens Broder Kaptejn Mæechen af Viborg, Seign. Morten Hemmer af Landting, og Biskoppens Famulus Mfr. Meller. Endogsaa blev Anders Jonsens Hustru af Egebjerg samme Dag introduceret, hvilket endogsaa gav den Anledning, at det gunstigst behagede Bispinden af ofre, siden Fru Kaptejn Mæechens, Provstinden af Estvad og Hr. Otteo Lassons Kæreste, hvilket alt blev mig det bedste Accidensoffer, jeg siden min Ankomst har haft, og snart utroligt, mere saa anseligt kan ventes.

20. Dec. 1775 begravedes Degnen Bagge Lavesen Vedel, født i Nustrup 1701; han siges i Kirkebogen at være "en lærd ved fremmede Akademier velbekendt og berejst, i al sin Tid en gudfrygtig og skikkelig Mand, æret og elsket af alle retsindige".